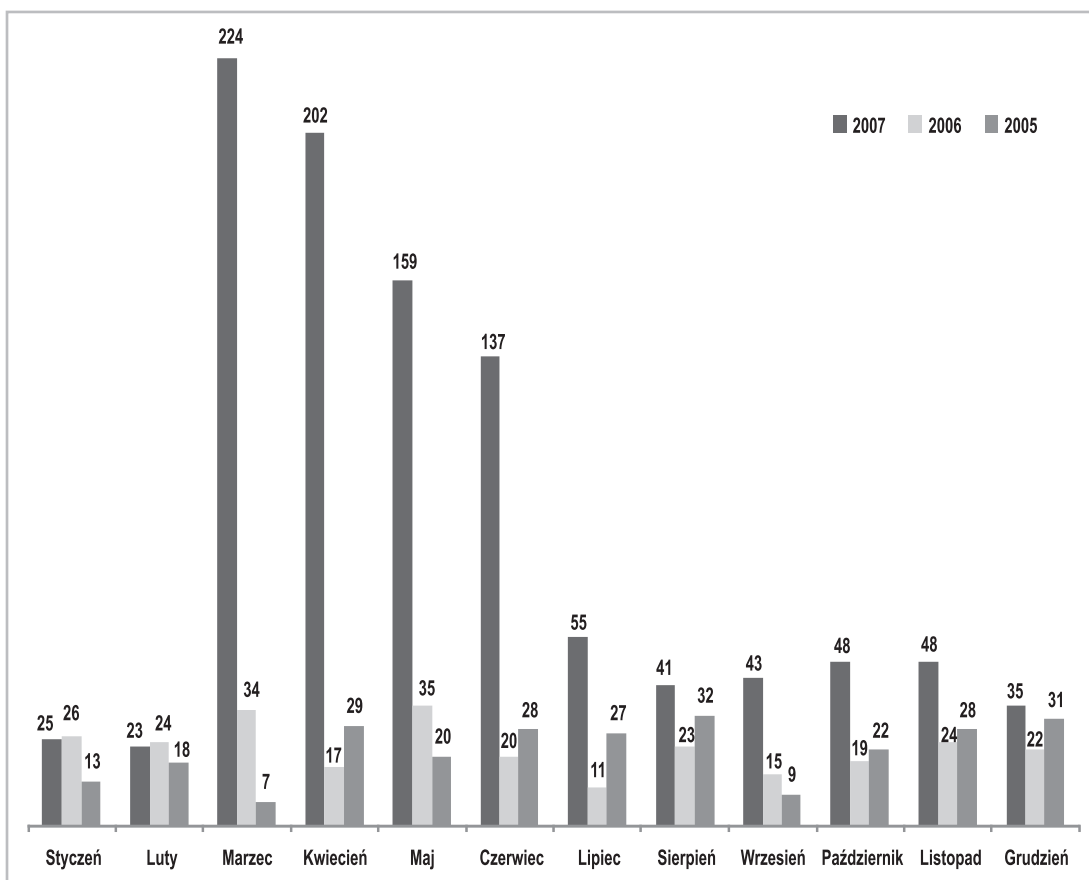

Działalność Centralnego Rejestru Sprzeciwów w latach 1997–2006

Centralny Rejestr Sprzeciwów (CRS) na pobranie po śmierci komórek, tkanek i narządów działa w POLTRANSPLANCIE od dn. 1.11.1996 roku, obecnie funkcjonuje na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu prowadzenia centralnego rejestru sprzeciwów oraz sposobu ustalania istnienia wpisu w tym rejestrze [Dz.U.06.228.11350].

Zgłoszenia sprzeciwów i rezygnacje ze zgłoszonych wcześniej sprzeciwów są przekazywane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w celu wprowadzenia ich do zasobów ewidencji ludności. Po wprowadzeniu danych do bazy PESEL wypełniony formularz jest archiwizowany w biurze Poltransplantu. Prowadzona jest ewidencja nadchodzących z ośrodków transplantacyjnych zapytań o sprawdzenie istnienia wpisu w CRS-ie i wysyłanych odpowiedzi zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu. Od początku istnienia rejestru czyli od 1. listopada 1996 roku do końca grudnia 2007 roku łącznie wpłynęło 24940 zgłoszeń sprzeciwu lub oświadczeń o cofnięciu sprzeciwu. W dniu 31 grudnia 2007 w bazie zarejestrowano 24826 wpisów wyrażających sprzeciw na pobranie po śmierci komórek, tkanek i narządów. Od początku istnienia Rejestru 157 osób lub ich przedstawiciele ustawowych wycofało swój sprzeciw z rejestru.

Wykres 1. Zgłaszanie sprzeciwów do CRS w latach 2005–2007, miesiące

W roku 2007 zaobserwowano od marca wzrost liczby zgłaszanych sprzeciwów, zgłoszono 224 sprzeciwy w marcu (w roku 2006 w marcu 36 sprzeciwów), 205 w kwietniu (kwiecień 2006-18), 161 w maju (maj 2006-35), w ciągu całego roku zgłoszono 1066 sprzeciwów (w 2006 roku 282), liczbę zgłaszanych w poszczególnych miesiącach sprzeciwów przedstawia wykres 1.

Analizując lata poprzednie największy napływ sprzeciwów miał miejsce w 1997 r. – prawie 15000 wniosków. W kolejnych latach obserwowano systematyczny spadek liczby zgłaszanych sprzeciwów do 432 oświadczeń w 2001r. oraz niewielki ich wzrost do 673 oświadczeń w 2002 r. W 2003 roku zarejestrowano łącznie 382 wnioski o zarejestrowanie sprzeciwu lub jego cofnięcie (8 wniosków), a w 2004 roku odpowiednio 288 i 14., w 2005 r. zarejestrowano już tylko 265 zastrzeżeń na pobranie komórek, tkanek i narządów oraz 11 wniosków o cofnięcie sprzeciwu.

Tabela 1. Sprzeciwy zgłaszane w latach 1996-2007.

LATA	Liczba oświadczeń ogółem	Liczba sprzeciwów ogółem	Liczba cofnięć sprzeciwu ogółem
11-12. 1996	1693	1693	0
1997	14626	14607	19
1998	2421	2404	17
1999	1700	1683	17
2000	1112	1095	17
2001	438	432	6
2002	685	673	12
2003	382	374	8
2004	302	288	14
2005	276	265	11
2006	282	272	10
2007	1066	1040	26
RAZEM	24983	24826	157

Oświadczenia własne stanowiły 84,43%, a zgłaszane przez przedstawicieli ustawowych 15,56%. Zgłoszenia zawierające wniosek o cofnięcie sprzeciwu stanowiły 0,62% ogółu oświadczeń zarejestrowanych od 1996 roku. W latach 1996–2007 więcej wniosków kierowały kobiety – 52,75%.

Tabela 2. Zgłoszenia zarejestrowane w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów wg podziału na płeć i wiek

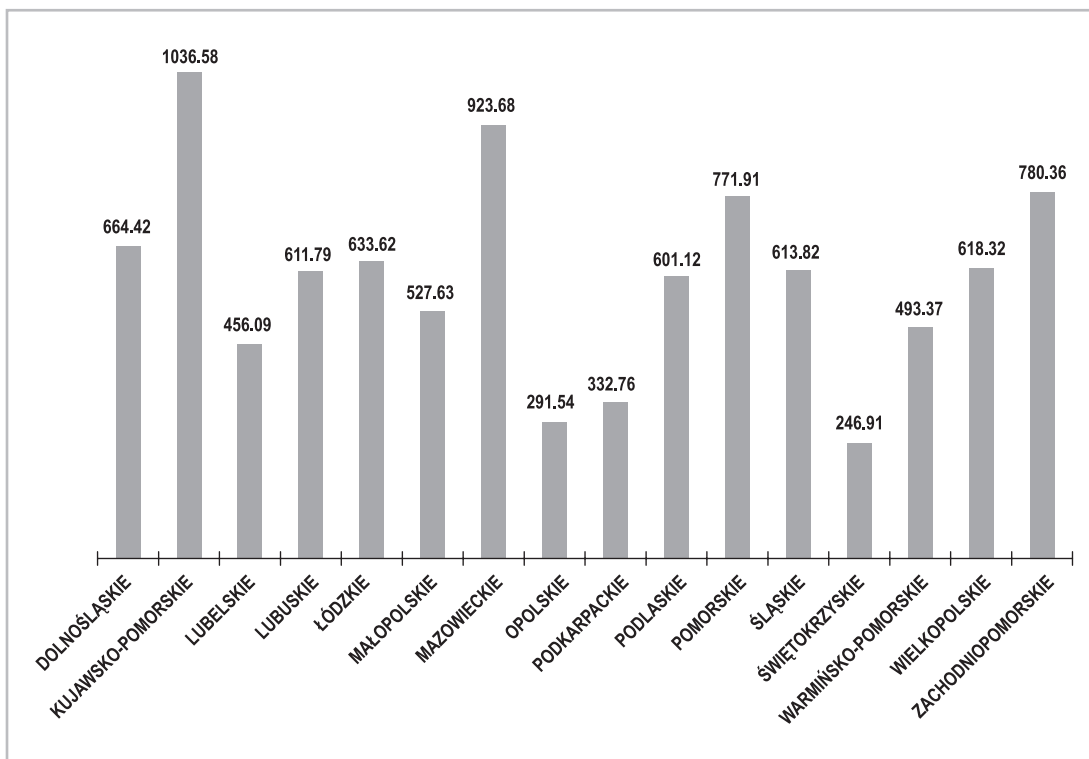
Wiek (lat)	0-9	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65-70	Pow. 70	RAZEM
Kobiety	94	255	463	1386	1807	1693	2235	989	1075	3077	13074
sprzeciwy	94	255	456	1365	1786	1673	2222	982	1074	3075	12982
cofnięcia	0	0	7	21	21	20	13	7	1	2	92
Mężczyźni	91	302	505	1452	2035	1852	1915	656	720	2179	11707
sprzeciwy	91	299	496	1439	2021	1842	1908	653	719	2174	11642
cofnięcia	0	3	9	13	14	10	7	3	1	5	65

Tabela 3. Zgłoszenia do Centralnego Rejestru Sprzeciwów wg województw.

WOJEWÓDZTWO	OGÓŁEM SPRZECIWY	Zgłoszeń sprzeciwu na 1 mln/mieszkańców	COFNIĘCIA
DOLNOŚLĄSKIE	1928	664,42	13
KUJAWSKO-POMORSKIE	2154	1036,58	12
LUBELSKIE	995	456,09	4
LUBUSKIE	620	611,79	3
ŁÓDZKIE	1638	633,62	12
MAŁOPOLSKIE	1743	527,63	17
MAZOWIECKIE	4806	923,68	29
OPOLSKIE	419	291,54	3
PODKARPACKIE	704	332,76	6
PODLASKIE	720	601,12	1
POMORSKIE	1713	771,91	12
ŚLĄSKIE	2883	613,82	17
ŚWIĘTOKRZYSKIE	322	246,91	6
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	707	493,37	3
WIELKOPOLSKIE	2103	618,32	14
ZACHODNIOPOMORSKIE	1326	780,36	5

* populacja województw wg GUS na dzień 31.12.2006

Wykres 2. Zgłoszenia sprzeciwu wg województw w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców

Najwięcej sprzeciwów na 1 mln mieszkańców zgłoszono w województwie kujawsko-pomorskim (1036 sprzeciwów na 1 milion mieszkańców). Najwięcej sprzeciwów liczbowo zgłoszono w województwie mazowieckim, 4777 sprzeciwów. Najmniej sprzeciwów na 1 milion mieszkańców zgłoszono w województwie świętokrzyskim 246,91 na 1 milion mieszkańców, również liczbowo w województwie świętokrzyskim zgłoszono najmniej sprzeciwów 316.

Powyższe dane statystyczne powstały po uaktualnieniu bazy danych PESEL i CRS. Liczba oświadczeń o sprzeciwie lub cofnięciu sprzeciwu zarejestrowanych w CRS naliczana jest dla wszystkich zgłoszeń (aktualnych i poprzednich) na podstawie rejestracji zgłoszenia w bazie CRS. Stan ludności objętej systemem CRS wg województw w określonych grupach wiekowych i z podziałem na płeć naliczany jest na podstawie aktualnych zgłoszeń i na podstawie danych zawartych łącznie w bazach CRS i PESEL. Zestawienia statystyczne przedstawiają całkowitą bezwzględną liczbę zgłoszeń, co oznacza, że w bazie CRS figurują również osoby zmarłe. Dane statystyczne dotyczące zgłoszeń pochodzących z poszczególnych województw naliczane są wg danych zgodnych z aktualnym miejscem zamieszkania (zameldowania) a nie wg zgłoszenia pochodzącego z danego województwa. Wiek osób ujętych w bazie danych CRS naliczany jest zgodnie z danym rokiem bieżącym. Dane statystyczne przedstawiane są cyklicznie co miesiąc i przekazywane do Poltransplantu.

W 2007 roku do Poltransplantu wpłynęło 1661 zapytań o sprawdzenie istnienia zastrzeżenia złożonego przez potencjalnego dawcę w bazie CRS na pobranie narządów i tkanek. W 2006 roku było 1926 zapytań. Kwartalny rozkład próśb o sprawdzenie zastrzeżenia w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 4. Sprawdzenia w CRS w 2007 r.

Kwartał roku 2007	Liczba sprawdzeń
I	383
II	386
III	434
IV	458
Razem	1661

Tak jak w poprzednich latach przeważały zapytania z banków tkanek.

Znowelizowane w 2006 r. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie sposobu prowadzenia centralnego rejestru sprzeciwów oraz sposobu ustalania istnienia wpisu w tym rejestrze, które weszło w życie z dniem 15 grudnia 2006 roku nakłada na Poltransplant konieczność identyfikacji osób, które ukończyły 16 i 18 lat, a opiekunowie prawni złożyli zastrzeżenie w CRS w ich imieniu. Ze względu na to, że osoby kończące 16 i 18 rok życia mogą już same podejmować decyzje, Minister Zdrowia uznał za konieczne poinformowanie tych osób o istnieniu zastrzeżenia zło-

żonego w ich imieniu i podjęciu własnej decyzji dotyczącej zgody lub sprzeciwu na pobranie komórek, tkanek i narządów po ich śmierci niezależnie od woli rodziców. Liczbę zidentyfikowanych i poinformowanych w 2007 roku 16 i 18-latków przedstawia poniższa tabela:

16 lat		18 lat		RAZEM
Styczeń	17	Styczeń	13	30
Luty	13	Luty	14	27
Marzec	13	Marzec	29	42
Kwiecień	22	Kwiecień	18	40
Maj	24	Maj	24	48
Czerwiec	9	Czerwiec	13	22
Lipiec	20	Lipiec	14	34
Sierpień	9	Sierpień	24	33
Wrzesień	13	Wrzesień	20	33
Październik	13	Październik	10	23
Listopad	11	Listopad	11	22
Grudzień	11	Grudzień	16	27
RAZEM	175	RAZEM	206	381

Piotr Malanowski, Joanna Marcinkowska